

СЕКЦІЯ

«СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА, РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ НА ЗАСАДАХ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ»

Вишневська О.М.

*Д-р екон. наук, професор,
декан обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
olganykk@gmail.com*

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ: СУТНІСТЬ Й ПРОЯВИ

Досліджено сучасний розвиток світового господарства під впливом глобалізаційних процесів. Виявлено, що глобалізацію розглядають як передову стадію розвитку процесу інтернаціоналізації різних аспектів суспільного життя: політичних, економічних, культурних. Доведено у необхідності заходів щодо створення дієвої системи гарантування економічної безпеки з можливістю невілювання зовнішніх ризиків.

Ключові слова: глобалізація, глобалізаційні процеси, економічна безпека, розвиток світового господарства.

У період глобалізаційних змін усі суб'єкти макросередовища запроваджують заходи з метою мінімізації ризиків, які утворюють різні типи загроз. Виявлення, попередження та ліквідація таких загроз є важливим завданням системи економічної безпеки держави. Рівень економічної безпеки держави залежить від рівня функціонування й розвитку економічної системи, у тому числі усіх її компонентів у взаємозв'язку і взаємозалежності. Нехтування економічною безпекою може призвести до негативних соціально-економічних наслідків, депресивного стану галузей економіки, зростання рівня імпортової залежності, банкрутства суб'єктів ринку тощо. Саме тому актуальним на часі є гарантування передумов до забезпечення економічної безпеки держави і нівелювання загроз.

Однією з основних ознак сучасного розвитку світового господарства є розширення впливу глобалізаційних процесів. Глобалізація є складним, багатогранним процесом, який має безліч проявів та включає значну кількість протиріч. Більшість вчених під глобалізацією світового господарства розуміють процес посилення взаємозв'язку національних економік держав світу, що знаходить своє відображення у формуванні світового ринку товарів і послуг,

капіталу; становленні глобального інформаційного простору, поширенні охопту ринку транснаціональними компаніями.

Усі держави світу запроваджують заходи з адаптації до глобальних проблем людства через погіршення екологічної ситуації, глобальне потепління, нерівномірне і неконтрольоване зростання населення в одних країнах і його катастрофічне зменшення в інших, нелегальну міграцію, тероризм, а також нерівномірність соціально-економічного розвитку держав світу. Основні передумови глобалізації полягають у: процесі інтернаціоналізації, який спонукає до поглиблення співробітництва між країнами та посилення їх взаємозалежності; науково-технічному прогресі, який пов'язаний зі змінами системи соціально-економічних відносин; загостренням світових проблем з метою збереження та розвитку людської цивілізації.

Виявлено, що глобалізацію розглядають як передову стадію розвитку процесу інтернаціоналізації різних аспектів суспільного життя: політичних, економічних, культурних. На цій стадії інтернаціоналізація поступово охоплює усе світове співтовариство, досягаючи планетарних масштабів. Глобалізаційні процеси в політиці полягають у послабленні національних держав. Це відбувається через те, що «держави-лідери» делегують дедалі більше повноважень міжнародним організаціям, а саме: Організації Об'єднаних Націй (ООН), Організації Північноатлантичного договору НАТО), Міжнародному валютному фонду (МВФ), Міжнародному банку реконструкції та розвитку (МБРР).

Враховуючи все вищезазначене проведено оцінку рівня глобальної конкурентоспроможності й визначено позицій України у глобальному середовищі. За інформацією Всесвітнього економічного форуму у 2017-2018 році Україна втратила позиції за рівнем глобальної конкурентоспроможності. У 2012-2013 роках Україна займала 73 місце серед 144 держав світу, у 2013-2014 роках 84 місце серед 148 держав світу, у 2017-2018 році - 81 місце серед 137 держав світу (рис. 1).

Індекс глобальної конкурентоспроможності складається з більш ніж 100 змінних, які згруповані у 12 контрольних показників. Оцінка усієї сукупності показників засвідчує зниження позицій України у глобальному середовищі на 8 позицій у досліджуваний період. Конкурентні позиції Польщі є значно вищими й перевищують значення у 2012-2013 роках на 32 пункти, у 2017-2018 роках — 42 пункти.

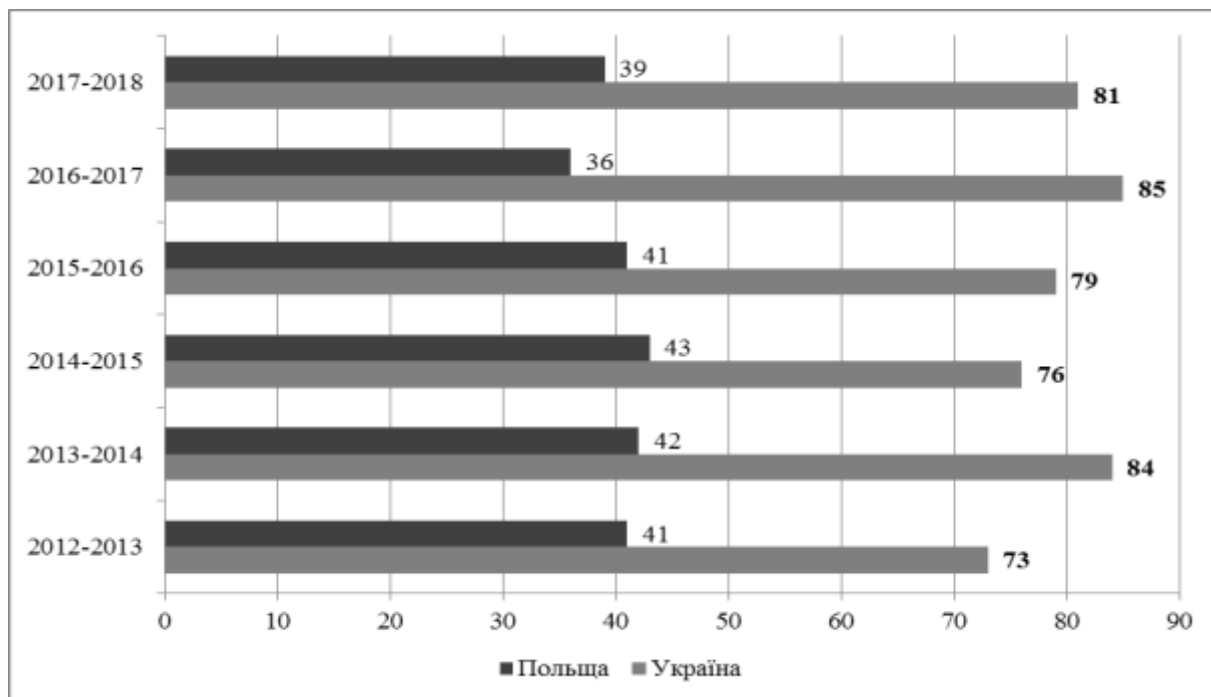

Рисунок 1 — Позиції держав за Індексом глобальної конкурентоспроможності

Джерело: узагальнено автором за інформацією Всесвітнього економічного форуму [1]

У загальній сукупності найвищі конкурентні позиції у глобальному середовищі займають держави, які протягом дослідження майже не змінюють свої позиції (Швейцарія, США, Сінгапур, Нідерланди, Німеччина, Гонконг, Швеція, Великобританія, Японія, Фінляндія). Останні позиції, переважно, займають африканські держави (рис. 2).

Економіки світу, які мають найвищі темпи зростання КНР, Індія мають 27 та 40 місце у світі за інформацією 2017-2018 років. Держави, які пройшли процес адаптації до змін умов глобального ринку мають найвищі позиції за індексом глобальної конкурентоспроможності, що підтверджують результати узагальнення інформації Всесвітнього економічного форуму. Держави світу, які мають найвищий рівень економічної свободи у світу у 2017 році віднесено:

Гонконг (88,6), Сінгапур (87,8), Нова Зеландія (81,6), Швейцарія (81), Австралія (80,3), Канада (78), Чилі (77,7), Ірландія (77,3), Естонія (77,2), Великобританія (76,4), США (76).

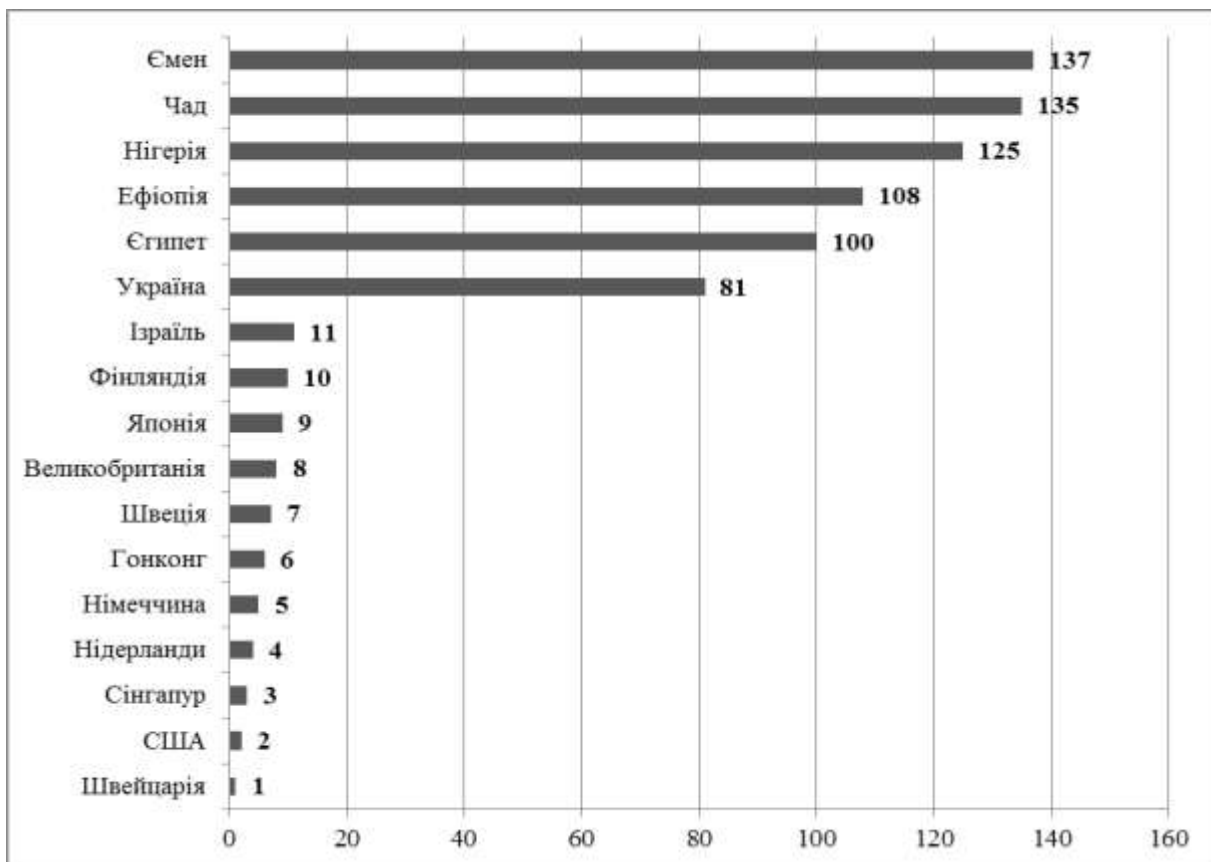

Рисунок 2 — Найвищі й найменші позиції держав світу за Індексом глобальної конкурентоспроможності

Джерело: узагальнено автором за інформацією Всесвітнього економічного форуму [1]

Глобалізація передбачає, що країни стають не просто взаємозалежними з причини формування системи міжнародного інтегрованого виробництва, зростання обсягів світової торгівлі та потоків іноземних інвестицій, інтенсифікації руху технологічних нововведень тощо, але й більш вразливим. До негативних наслідків глобалізації можна віднести: посилення нерівномірності розвитку країн світу, нав'язування «країнами-лідерами» відповідних рішень. Зростання ризиків непередбачуваної та неконтрольованої глобалізації поглиблює взаємозалежність та взаємозв'язок у світовому співтоваристві, в результаті чого суттєво змінюється зміст та структура міжнародних політичних відносин, зазнає певної трансформації і система національних інтересів, що й спонукає нові виклики національній безпеці. Національна безпека закономірно є одним із механізмів виявлення,

попередження та ліквідації загроз життєдіяльності й розвитку суспільства. Нові чинники суспільного розвитку в умовах глобалізації породжують нові виклики національної безпеки.

За умов глобалізації світ постає перед головним викликом його суспільного розвитку, гарантування національної безпеки держав світу та переосмислення параметрів національної і економічної безпеки відбувалося паралельно з процесом глобалізації. Економічна безпека є фундаментальною основою успішного розвитку країни і невід'ємною частиною її національної безпеки, характеризує стан економічного розвитку держави, який повною мірою забезпечує розвиток та ефективно усунення як внутрішніх, так і зовнішніх загроз. Створення дієвої системи гарантування економічної безпеки надає можливість уникнути негативних наслідків і нівелювати загрози швидкого відкриття національної економіки у глобалізаційному середовищі, забезпечити її конкурентоспроможність, захистити вітчизняного товаровиробника й ефективно взаємодіяти з міжнародними фінансовими та економічними структурами.

Список використаних джерел:

1. Всесвітній економічний форум [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://gtmarket.ru/ratings/global-competitiveness-index/info>.
2. Економічний дискусійний клуб [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analitika/pozyciya-ukrayiny-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti>.
3. Індекс глобалізації країн світу по версії KOF / Швейцарський економічний інститут (KOF Swiss Economic Institute). / [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL. <http://globalization.kof.ethz.ch>.

O. Vyshnevsk. Global personal processes: substance turn

Summary

Doszdzheno modern rozvitok sp_tovogo gospodarstva pid vlivom globalizatsiy nih processiv. Viyavleno, globalization rozglydayut yak I will pass on to the stage rozvitku the process of the international aspects of the various aspects of life: political, economic, cultural. It was brought from the necessary entry of the trunk of the system and the guarantee of economic security without the risk of damage.

Key words: globalization, globalization process, economical security, development of svittovogo gospodarstva.